

PO-notitie

D. Energie, Milieu en Arbeidsmarkt
E. Landbouw, Natuur en Facilitair
F: Leefbaar Platteland, Cultuur en Sociale Kwaliteit

Eenheid	Kenmerk	Vertrouwelijk	Auteur	Telefoon	Datum portefeuille-overleg
PD	<regkenmerk>	Nee	xxxxxx	038 499 xxx	12.12.2022

Onderwerp: aanpak paasvuren

Afgestemd met: xxxxx (PD), xxxxx (EC) xxxx (BC), xxxx (NM)

Advies

Instemmen met de pragmatische aanpak van paasvuren zoals beschreven in deze notitie.

Doel bespreking

Besluitvorming

Achtergrondinformatie en bestuurlijk juridische context

Evenementen eerder vergunningplichtig na vervallen van het PAS

Onder het Programma Aanpak Stikstof (PAS) waren evenementen met een kleine depositie door een drempelwaarde niet vergunningplichtig op grond van de Wet natuurbescherming (verder Wnb). De PAS is in mei 2019 vervallen, waardoor er geen drempelwaarde meer is. Sindsdien dient een initiatiefnemer te onderzoeken of een evenement een negatief effect op de naastgelegen Natura 2000-gebieden heeft. Naast een vergunning voor de gebiedsbescherming kan er ook een ontheffingplicht gelden voor soortenbescherming op grond van de Wnb. De provincie heeft hierin een toetsende rol op het gebied van vergunningverlening en handhaving.

Brief aan organisatoren paasvuren – toon aan dat je project geen effect heeft

Bij paasvuren kunnen gebieds- en soortenbescherming aan de orde zijn. In Overijssel vinden circa 230 paasvuren plaats. Daarvan hebben wij begin november 73 organisatoren aangeschreven, om hen op het bovenstaande te wijzen. Dit zijn de paasvuren binnen 4 kilometer van Natura 2000-gebieden.

Collegeverzoek om ondersteuning te bieden

Die brief heeft maatschappelijk en politiek tot de nodige ophef geleid (o.a. vragen in de Statencommissie, motie vreemd in de Statenvergadering van 7 december, moties in gemeenteraden, reacties vanuit paasvuurorganisatoren). In de vergadering van 22 november heeft u ons gevraagd de organisatoren ondersteuning te bieden, met de intentie om paasvuren mogelijk te maken binnen de wettelijke kaders.

Vergunningverlening is vrijwel niet mogelijk

Een paasvuur dat aantoonbaar (berekend) een negatief effect heeft op een Natura 2000-gebied, kan in theorie een vergunning aanvragen. Praktisch is vergunningverlening vrijwel onmogelijk. De termijn is daarvoor te kort en de meeste gebieden zijn overbelast. Ruimte om te vergunnen is er niet. Paasvuren kunnen alleen doorgaan als de depositie op een Natura 2000-gebied (eventueel na het treffen van maatregelen) 0,00 mol/ha is.

Relevante overwegingen

Een AERIUS berekening en ecologisch onderzoek voor alle paasvuren is niet haalbaar

In een strikte juridische benadering moeten de organisatoren van alle 230 paasvuren zelf door middel van een AERIUS berekening en een ecologisch onderzoek aantonen dat de paasvuren geen negatief effect op de natuur hebben. Praktisch is dat echter onhaalbaar, ook met ondersteuning van ons. De redenen hiervoor:

- de factor kosten. De meeste organisatoren kunnen de onderzoeken en berekeningen niet zelf doen. Wij mogen het niet doen (want dat bijt met onze controlerende taak). Er zijn hiervoor dus professionele adviseurs nodig. Een enkele AERIUS berekening kost

ruwweg € 800,-. Heeft het vuur een negatieve invloed en moeten daarom alternatieve locaties of kleinere volumes worden doorgerekend (maatwerk), dan kost een rapport al snel € 3.000,-. Een soortenonderzoek komt ook circa op € 3.000,-. Het is duidelijk dat de organisatoren dergelijke budgetten niet hebben. Betalen wij voor alle 73 locaties, dan kost dat voor de AERIUS berekeningen tussen € 60.000,- en € 222.000,-. Willen we dan ook nog soorten onderzoeken, dan komt daar nog € 222.000,- bij.

- de factor tijd. Er is te weinig tijd beschikbaar om AERIUS berekeningen voor de 73 locaties uit te voeren. De opbouw van de vuren begint al vanaf begin maart. Is de locatie een probleem, dan moet dat ruim vóór 1 maart bekend zijn, zodat er nog tijd is om een alternatieve locatie te zoeken en dit op het gebied van gemeentelijke toestemmingen (evenementenvergunning/stookonthefing) te regelen. De AERIUS berekeningen moeten echter met de nieuwe versie gedaan worden. Die is pas vanaf 26 januari 2023 beschikbaar. In drie weken 73 berekeningen, dat gaat niet lukken.
- Beperkte adviescapaciteit. Er is maar een beperkt aantal adviseurs die een AERIUS berekening kunnen doen. Die hebben een volle agenda, zeker direct na 26 januari 2023. Een enkele AERIUS-berekening is misschien nog in te plannen, maar het is zeer onwaarschijnlijk dat er voldoende adviescapaciteit op de markt is om in korte tijd alle 73 locaties door te rekenen. De adviseurs moeten namelijk niet alleen rekenen maar ook de inputdata ophalen bij de organisatoren;
- Beperkte kennis bij de organisatoren. Ook al rekent de adviseur, de organisator zal de input-data moeten leveren. Onze ervaring tot nu toe is dat ze dat vaak niet lukt. Het gaat dan bijvoorbeeld om het aantal transportbewegingen.

Al met al beschouwen wij een aanpak op strikt juridische leest als niet uitvoerbaar. Daarnaast constateren wij ook dat er maatschappelijk en politiek veel onbegrip is over een strikt juridische aanpak. Daarbij is het beeld ontstaan dat Overijssel het cultureel erfgoed wil verbieden. Onderstaand schetsen wij daarom een aanpak die weliswaar niet Raad-van-State-proof is, maar (binnen de korte termijn, voor Pasen 2023) wel uitvoerbaar, en maatschappelijk - en politiek acceptabeler.

Een pragmatisch aanpak van gebiedsbescherming, gericht op knelpunten

We stellen voor om eerst een grofmazige generieke toets te doen, en enkel voor knelpunten een locatie-specifieke AERIUS berekening. Wij zullen tussen nu en 1 januari 2023 met AERIUS een aantal scenario's doorrekenen met verschillende volumes snoeihout (50, 100, 150, 200 m³, etc.), en verschillende afstanden tot Natura 2000-gebieden (0, 0,5, 1,0, 1,5 tot en met 5,0 km). Kleine vuren op grotere afstanden zullen geen effect hebben (depositie = 0,00 mol/ha), hoe groter het vuur en hoe korter de afstand tot een natura 2000 gebied, hoe groter de kans op een effect (depositie >0,00 mol/ha). De berekeningen leveren een tabel op met volumes op de ene as en afstand op de andere as, en voor elke combinatie daarvan depositie = 0,00 of depositie >0,00 (zie bijlage, fictieve tabel). Wij willen die tabel begin januari aan de organisatoren ter beschikking stellen, voor een globale toets. Eind januari herhalen we de rekenexercitie met de nieuwe versie van AERIUS.

Als uit toetsing met de tabel blijkt dat voor een bepaalde situatie de depositie 0,00 mol/ha is, dan is geen verdere actie nodig. Het paasvuur kan doorgaan zoals gepland, zonder AERIUS berekening. Bij depositie >0,00 mol/ha zijn er voor de organisator drie opties:

- 1 verklein het volume, zodanig dat toetsing met de tabel leidt tot depositie = 0,00 mol/ha
- 2 zoek een locatie verder van het Natura 2000-gebied, zodanig dat toetsing met de tabel leidt tot depositie = 0,00 mol/ha
- 3 toon met een locatie-specifieke AERIUS berekening aan dat de depositie = 0,00 mol/ha. Deze AERIUS berekening zal de organisator dan wel zelf moeten organiseren. Wij kunnen daar natuurlijk nog wel een financiële vergoeding voor beschikbaar stellen.

Wij verwachten dat we hiermee snel het kaf van het koren kunnen scheiden. Veel kleinere vuren kunnen waarschijnlijk op basis van toetsing aan de tabel gewoon doorgaan zoals gepland. Komt er uit de toetsing wel een depositie >0,00 mol/ha, dan weet de organisator dat begin januari 2023. Ze hebben dan nog tijd om maatregelen treffen, door een andere locatie te zoeken, de ambities bij te stellen, of alsnog een adviseur in te schakelen voor een AERIUS

berekening. Het is van belang dat ze een uitkomst $> 0,00$ mol/ha bij ons melden, zodat wij samen naar een oplossing kunnen zoeken.

Wij wijzen erop dat de twee grootste paasvuren (Espelo en Dijkerhoek) buiten deze aanpak blijven. Met deze twee loopt al langer een separaat traject om de depositie in beeld te brengen.

Risico's van deze pragmatische aanpak gebiedsbescherming

Deze benadering is kwetsbaar bij handhavingsverzoeken, zeker als de indiener na afwijzing van zijn verzoek naar de rechter stapt. We rekenen alleen de dominante bron (het vuur zelf) door, niet andere bronnen als verkeersbewegingen voor opbouw, bezoekers en opruimwerkzaamheden achteraf. In die andere bronnen zit zoveel variatie dat een generieke aanpak niet meer mogelijk is. Wij kunnen als er een handhavingsverzoek komt voor één of enkele locaties, alsnog aanvullend een nauwkeurige AERIUS berekening doen. We kunnen dat echter niet voor alle 73 locaties. Ons advies blijft echter de pragmatische aanpak. Sneuvelt die bij de rechter, dan doen we het volgend jaar anders. Voor nu is dit het best haalbare.

Dan is er het risico op een precedentwerking. Elke branche wil wel een toetsing op basis van een tabel in plaats van een locatie-specifieke AERIUS berekening. Duidelijk is dat het alleen ingezet kan worden als hulpmiddel. Het geeft geen juridische zekerheid. We kunnen motiveren waarom we dit voor paasvuren een aanvaardbare aanpak vinden (groot aantal vrijwel identieke evenementen met enkel volume hout en locatie als variabelen). Bij veel andere typen projecten zal dit complexer liggen, waardoor deze pragmatische aanpak daar niet zal kunnen.

Tot slot: de verantwoordelijkheid om aan de wet te voldoen blijft altijd bij de initiatiefnemer. De keuze om te handhaven of niet, die ligt bij ons. Die kunnen we op basis van een tabeltoetsing motiveren.

Pragmatische aanpak soortenbescherming

Voor soortenbescherming willen we een set generieke maatregelen meegeven aan de organisatoren om hun zorgplicht in te vullen. Ecologisch onderzoek op locatie vragen we alleen als er aanwijzingen zijn dat er risico op overtreding aanwezig is.

Financiële ondersteuning organisatoren

Met bovengeschetste aanpak zullen er waarschijnlijk een beperkt aantal AERIUS berekeningen gedaan moeten worden. We zullen per geval beoordelen hoe we daarbij het beste kunnen ondersteunen:

- of wij schakelen een adviseur in voor berekeningen;
- of de organisator organiseert dit zelf (adviseur vinden, opdracht verlenen), en dient de rekening bij ons in.

Voor deze ondersteuning moeten we de financiële middelen nog regelen. Daar werken we nu aan.

Voorlichting immaterieel erfgoed door KIEN

Het KIEN heeft ons een aanbod gedaan voor begeleiding op het gebied van immaterieel erfgoed. Het uitgangspunt is het behoud van Paasvuren. Dit gaat met name om de beleving van de Paasvuren en het feit dat erfgoed dynamisch is en zich dus in de loop der tijd kan aanpassen aan veranderende omstandigheden (zoals in dit geval wetgeving). Individuele gesprekken met elke organisator zijn praktisch niet mogelijk. Een beperkt aantal groepsgesprekken wel, naast voorlichting via een film, webinar en specifieke paasvuur-brochure.

Vervolgstappen

December:

- opstellen toetsingstabel;
- budget regelen voor eventuele AERIUS berekeningen.

Januari

- tabel en begeleidende brief naar organisatoren sturen. Zij voeren zelf de (simpele) toetsing uit op basis van de tabel. Op basis daarvan weten ze of ze door kunnen met de organisatie, of dat aanpassing nodig is. Bij depositie >0,00 mol/ha melden ze dat bij ons. Brief bevat tevens een beschrijving van maatregelen voor soortenbescherming die bij alle paasvuren kunnen worden getroffen;
- Vergezeld met een persbericht waarin we deze werkwijze uitleggen
- organisatie van voorlichting, bij voorkeur getrokken door KIEN en met aanvulling van de provincie. Wij denken nog na over de vorm. Gelet op de korte termijn is een webinar het snelste te organiseren.

Bijlage – FICTIEVE tabel

	Afstand (km)									
	0	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	5
Volume (m3)										
100	>0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
150	>0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
200	>0	>0	0	0	0	0	0	0	0	0
250	>0	>0	>0	0	0	0	0	0	0	0
300	>0	>0	>0	>0	0	0	0	0	0	0
350	>0	>0	>0	>0	>0	0	0	0	0	0
400	>0	>0	>0	>0	>0	>0	0	0	0	0
500	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	0	0	0
600	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	0	0
750	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	0	0
1000	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	0
1250	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	0
1500	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	> 0
2000	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0	> 0